

תמיכה תקציבית בהפעלת הגנים הבוטניים בישראל לאור מלחמת "תקומה"

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, לצורך שימור המגוון הביולוגי, פיתוח המחקר הבוטני, הכרה בתרומתם המדעית, החינוכית, הסביבתית והקהילתית, תוך חיזוק מעמדם כמרכזים למחקר בוטני והבטחת פעילותם של הגנים הבוטניים המוכרים מכוח חוק הגנים הבוטניים, תשס"ו-2006, בצל התמודדותם עם אתגרים תקציביים ותפעוליים עקב מלחמת "תקומה":

1. להנחות את משרד החקלאות וביטחון המזון להמשיך ולקיים תמיכה בגנים הבוטניים המוכרים מכוח החוק, בהתאם למבחני תמיכה לפי סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985. לצורך יישום החלטה זו, ובהתאם להוראות סעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ולצורך ביצוע פעולה מאזנת כהגדרתה בסעיף האמור, יקצה כל אחד ממשרדי הממשלה כמפורט להלן מתקציבו את הסכומים המפורטים להלן:
- א. משרד החקלאות וביטחון המזון יקצה מתקציבו סך של 1 מלש"ח בכל אחת מהשנים 2026-2030 ;
- ב. המשרד להגנת הסביבה יקצה מתקציבו סך של 1 מלש"ח בכל אחת מהשנים 2026-2028 ;
- ג. משרד התרבות והספורט יקצה מתקציבו סך של 750 אש"ח בשנת 2026 ;
- ד. משרד החינוך יקצה מתקציבו סך של 250 אש"ח בשנת 2026, ובכל אחת מהשנים 2027-2030 – סך של 500 אש"ח בשנה. מתוך סכום זה יוקצו 250 אש"ח בכל שנה לטובת מסלול לעידוד ביקור של תלמידי מערכת החינוך בגנים הבוטניים

דברי הסבר

רקע כללי

ביום 21.12.2006 חוק חוק הגנים הבוטניים, התשנ"ו - 2006 אשר נועד לעגן בחקיקה ראשית את מעמדם של הגנים הבוטניים, תוך מטרה לקדם את ההוראה והמחקר בתחום הבוטניקה, האקולוגיה והחקלאות, לשמר מיני צמחים ייחודיים ונדירים ולאפשר התאמתם של צמחים שונים לסביבות אקלימיות שונות.

החוק מנה את התנאים אשר קיומם במצטבר הווה תנאי להכרזה על גן בוטני כעל גן בוטני מוכר ע"י שר החקלאות וביטחון המזון, בהתייעצות עם מועצת הגנים הבוטניים, שמונתה לפי החוק.

בהתאם, ביום 12.10.2008, השר הכריז על הכרתם של ששת הגנים הבוטניים: הר הצופים, הגן הבוטני באוניברסיטת ת"א, הגן הבוטני גן הורדים, הגן הבוטני אורנים, הגן הבוטני האוניברסיטאי בגבעת רם והגן הבוטני מקווה ישראל.

ביום 25.08.2009 השר הכיר בגנים הבוטניים: נקודה ירוקה - בקיבוץ ניר עוז והגן הבוטני חוות הנוי.

ביום 15.07.2010 השר הכיר בגנים הבוטניים: נאות קדומים והטכניון.

ביום 09.07.2014 השר הכיר בגן הבוטני אילנות.

ביום 21.4.2025 השר הכיר בגן נוסף גן בוטני מדבר - בקיבוץ סמר.

משנת 2008 עד שנת 2022 פרסם משרד החקלאות מדי שנה מבחני תמיכה בכל הגנים הבוטניים שהוכרו מכוח החוק. בשנים 2023-2025, לא הוקצה תקציב למבחני התמיכה בגנים בוטניים.

12 הגנים הבוטניים בישראל מהווים אבן יסוד בהבנת ושימור אוצרות המגוון הביולוגי. גנים אלו מספקים שירותים חיוניים בחינוך, מחקר ושימור הסביבה ומשפיעים על הציבור הרחב באמצעות פעילויות חינוכיות והדרכה. עם זאת, המלחמה וההשלכות הכלכליות שלה פגעו אנושות בכושר התפקוד של הגנים. הירידה בהכנסות, פגעה באופן ישיר בתחזוקת הגנים וביכולת להפעיל תכניות חינוכיות, כך גם, שובשו פעילויות הגנים ולפגיעה בהתקדמות תהליכים חשובים, כמו שימור מינים ייחודיים ומינים אדומים בסכנת הכחדה. יתרה מכך, תכניות חינוכיות שמועברות לבתי ספר ולקהל הרחב נמצאות בסיכון לצמצום משמעותי או הפסקה מוחלטת, דבר אשר פוגע בהנחלת הידע הבוטני ובחיבור הציבור לטבע.

מוצע כי משרד החקלאות וביטחון המזון יפעיל את מבחני התמיכה בגנים בוטניים לפי סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, משנת 2022.

במסגרת החלטה זו, משרד החקלאות יקצה 5 מיליון ש"ח, בהיקף של מיליון ₪ בכל אחת מהשנים 2030-2026, המשרד להגנת הסביבה יקצה 3 מיליון ₪, בהיקף של מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2026-2028, משרד התרבות והספורט יקצה 750 אש"ח בשנת 2026 ומשרד החינוך 250 אש"ח בשנת 2026 ו500 אש"ח בכל אחת מהשנים 2030-2027.

מתוך תקציב משרד החינוך, סך של 1 מיליון (250 אש"ח בכל אחת מהשנים 2030-2027) יוקצה לטובת מסלול לעידוד ביקור של תלמידי מערכת החינוך בגנים הבוטניים תוך הפחתת ההכנסות של הגן הבוטני מביקורי תלמידים שהתקיימו בשנה הקודמת לשנת התמיכה וזאת על בסיס הצהרה המאושרת על ידי רואה חשבון. מבחני התמיכה בגנים הבוטניים המוכרים יתוקנו בהתאם להחלטה זו לקראת השנים 2030-2027.

תקציב

כמפורט בהצעה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השרה להגנת הסביבה- תומכת

שר התרבות והספורט- תומך

שר החינוך- תומך

שר האוצר - תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין

עמדת הייעוץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

אין מניעה לקבל את ההצעה להחלטה. מצ"ב חוות דעת משפטית.

מגיש: שר החקלאות וביטחון
המזון

כ"ה בסיון התשפ"ו
10 ביוני 2026

10 יוני 2026
כ"ה סיון תשפ"ו

חוות דעת משפטית - הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים
תמיכה תקציבית בהפעלת הגנים הבוטניים בישראל לאור "מלחמת תקומה"

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

התקציב לשנים 2026-2030 ממשרד החקלאות וביטחון המזון, המשרד להגנת הסביבה ומשרד התרבות והספורט, ומשרד החינוך עבור תמיכה בגנים בוטניים מוכרים מכוח חוק הגנים הבוטניים התשס"ו-2006 (להלן: "החוק"), יאוגם בתקציב משרד החקלאות וביטחון המזון. המשרד יפרסם מבחנים לזכאות לקבלת התמיכה, בהתאם לסעיף 3א' לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ולפי סעיף 12 לחוק.

השיקולים והנימוקים:

לצורך שימור המגוון הביולוגי, פיתוח המחקר הבוטני, הכרה בתרומתם המדעית, החינוכית, הסביבתית והקהילתית, תוך חיזוק מעמדם כמרכזים למחקר בוטני והבטחת פעילותם של הגנים הבוטניים המוכרים מכוח חוק הגנים הבוטניים, תשס"ו-2006, בצל התמודדותם עם אתגרים תקציביים ותפעוליים עקב "מלחמת התקומה".

קשיים משפטיים ככל שישנם, ודרכי פתרונם:
ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

טיוטת הצעת המחליטים הועברה ליועצים המשפטיים של המשרדים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם ולא התקבלו השגות.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההחלטה:
אין הסתייגות משפטית.

בברכה,

חנאן טוחי, עו"ד
ממונה (יועץ משפטי)